

Siro López: "Prou de construir escoles com una caixa tancada"

Dij, 31/01/2019 per Catalunya Religió

(Eloi Aran/CR) Son molts els interrogants sobre arquitectura escolar que generen els nous projectes pedagògics de diferents institucions de l'ensenyament. Responent a aquestes incerteses sobre com acompanyar i encertar en el disseny dels àmbits educatius, la Fundació Edelvives, dins del seu programa "Espais amb sentit", ha presentat aquest dimecres a Barcelona el llibre "Esencia. Diseño de espacios educativos", de l'artista multidisciplinar **Siro López**. L'acte ha comptat amb la participació de **Maria Sallés** (mestra de l'escola pública), **Aracelli Vendrell** (Directora de Comunicació del Col·legi Montserrat), **Eloi Aran** (arquitecte, teòleg i professor de l'escola concertada) i **Modest Jou** (Director de les Escoles FEDAC).

"Essència" és potser un títol inesperat per a un llibre que tracta sobre disseny d'espais educatius. Quina intenció porta el títol respecte la innovació en els espais escolars?

Per a mi el títol havia de reflectir el concepte que els espais no són un simple canviar una paret o pintar-la d'un color o un altre, sinó que té a veure amb que som espai. No hi ha millor arquitectura que el nostre ésser corporal. Moltes vegades ens gronxem en els extrems i ens menyspreem. Els espais poden generar conflicte o poden generar trobada, respecte, convivència creativitat ... hem de recuperar la nostra essència, la nostra identitat. Per exemple, els grans filòsofs i els artistes donaven les classes en els jardins! Llavors estem parlant d'innovació i no ens adonem del menyspreu cap a la natura. Quan parlem d'espais amb sentit en arquitectura és saber en quins espais ens asseiem per preguntar-nos qui som.

Paisatges que es fiquen dins de l'escola, escola que s'obre al barri ... Quins camins de relació amb el món cal explorar en l'àmbit escolar?

Prou de construir una caixa tancada, hermètica, tancada al barri i a les famílies ... No, no, l'escola és un espai que acull, que convoca, que reflexiona. És necessària aquesta porositat i aquest diàleg constant amb el barri, l'entorn i el paisatge. No és "escola" si resta tancada.

En certes ocasions es desprèn de la lectura de "Essència" una certa crítica a dissenys d'espais escolars basats més en el màrqueting enlluernador, o de marca institucional, que en el mateix acte educatiu. ¿Ha de ser l'espai escolar un reflex honest de la seva activitat, o el que veiem durant una jornada de portes obertes ha d'obrir la sospita automàtica del visitant?

Evidentment. L'escola ha de tenir 365 dies de portes obertes. El pitjor seria caure en tendències, en modes, en fer de l'escola un hotel, o que apareguin vinils que maquillen un buit... podem perdre llavors el criteri educatiu, i això ens pot confondre gastant diners i energia. Per tant, el criteri i la pregunta que ens hem de repetir constantment en qualsevol cantonada de l'escola és "Què s'hi aprèn aquí?"

Per les dinàmiques de canvi d'espais que es porten efectuant a les escoles, de vegades fa la sensació que tot es redueix a tirar envans i crear espais transparents, amb els costos conseqüents que comporten. Hi ha alguna alternativa a aquesta manera de procedir?

Hi ha moltíssimes alternatives perquè no es tracta de tirar parets, es tracta de tirar les parets de la ment; de la nostra manera d'entendre els conceptes. La primera paret que cal tirar és la del concepte de biblioteca i, d'aquesta manera, generar tota l'escola com un espai lector. No és tant la paret física, com entendre que necessitem aprendre d'una altra manera; que necessitem aprendre a dissenyar reunions al claustre d'una altra manera per generar un pensament crític, creatiu, etc. Llavors, no és tant el vidre - que és meravellós - com tampoc és sempre un tema de pressupost. Avui sabem que es necessita treballar amb llum natural, que la persona necessita oxigen i aules ben ventilades... Però això no és pressupost, això és pujar persianes i obrir finestres.

Els patis de les escoles actuals poden ser percebuts com "la resta", o el lloc on no hi ha activitat educativa formal. Com podem revertir aquesta situació per recuperar el pati com a espai amb sentit educatiu?

El pati ha de ser la millor aula. Ho hem convertit moltes vegades en patis de "Alcalá-Meco" (de presó) i no pot ser que encara estiguem amb el monòleg del futbol o del bàsquet. Evidentment l'esport és tremendament educatiu. Una escola no pot viure sense el teatre, sense la música i sense l'esport; però el monòleg del futbol ens pot fer molt de mal perquè hi ha molts nens i nenes que estan sent exclosos al pati. El pati, sent joc lliure, ha de ser expressió de totes les intel·ligències, amb una oferta àmplia d'aquesta diversitat, on el nen i la nena pugui triar el format per llegir, per construir coves, per dissenyar, per ballar, per a jugar al escacs... hi ha infinitat de coses perquè el pati sigui reflex del món.

Al llibre s'apunta la necessitat de trobar també un lloc pel treball de la dimensió interior o transcendent de la persona com una reserva per investigar el silenci i la vocació. ¿Fins a quin punt aquest aspecte passa desapercebut en el disseny d'espais escolars i com es pot treballar?

Tenim una societat que viatja a alta velocitat i avui les escoles han d'entendre que

han de viatjar i han de cuinar a un ritme lent. Això requereix aturar-se, tenir espais per al silenci, per escoltar, per meditar, per aprendre a descansar, és a dir, respectar el seu cos, per aprendre a conèixer-se i saber llegir les emocions... Tota aquesta intel·ligència emocional moltes vegades és més important que tenir-ne tres carreres universitàries, perquè molt fracàs en la vida de la gent ve precisament pel emocional, per no tenir espais per a la paus, per a la contemplació. Jo crec que és vital entendre que aprendre és buscar el sentit profund de la vida.